

Волохов О. С.,*кандидат юридичних наук,**докторант відділу теорії держави і права**Інституту держави і права імені В. М. Корецького**Національної академії наук України*

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ШЛЯХОМ ЙОГО НАБЛИЖЕННЯ ДО ПРАВА ЄС

Анотація. Стаття присвячена дослідженню правових засад підвищення ефективності законодавства України шляхом його наближення до права Європейського Союзу. У роботі акцентовано увагу на комплексному характері процесу гармонізації, який передбачає не лише формальну адаптацію норм, але й системну трансформацію правових цінностей, механізмів правотворчості та інституційної взаємодії. Визначено, що ефективність законодавства в умовах європейської інтеграції повинна оцінюватися з урахуванням відповідності норм права основоположним цінностям правопорядку ЄС, таким як повага до прав людини, демократія, верховенство права, стабільність правового регулювання, прозорість і підзвітність публічного управління.

Змістовно розкрито поняття *acquis* ЄС як динамічного комплексу правових норм, інституційних практик і принципів, що становлять основу правової системи ЄС. Наголошено, що для України *acquis* виступає не лише зобов'язанням у межах Угоди про асоціацію, але й орієнтиром для оновлення нормативної системи, правової доктрини та функціонування інститутів державної влади. Окреслено роль *acquis* як еталона правової якості, дотримання якого зумовлює успішність євроінтеграційного поступу.

Окрема увага приділена виявленню правових проблем пов'язаних із гармонізацією законодавства. Серед них: суперечність існуючого правового регулювання; відсутність чітких механізмів узгодження норм національного права з *acquis*; відсутність чіткої методології; слабка спроможність інституцій до реагування на динамічні зміни в *acquis*.

Проаналізовано наявні інституційні та процедурні механізми, які забезпечують реалізацію правової політики щодо гармонізації. Підкреслено, що ефективність гармонізації залежить не лише від змісту законодавчих змін, а й від спроможності держави їх організовано та послідовно втілювати.

У підсумку сформульовано пропозиції щодо вдосконалення правового забезпечення процесу гармонізації, зокрема: сформувати стійкі інституційні й процедурні механізми та методологію гармонізації, підвищити професійну спроможність державної служби та дотримуватися правил законодавчої техніки, а також враховувати особливості національної системи законодавства. Лише за умови комплексного підходу, що поєднує правові, інституційні й ціннісні засади, процес гармонізації набуде динамічної та послідовної форми, здатної забезпечити створення ефективного законодавства України на шляху до повноправного членства в Європейському Союзі.

Ключові слова: ефективність законодавства, *acquis*, європейська інтеграція, гармонізація права, правова доктрина, інституційні механізми.

Постановка проблеми. Процес інтеграції України до правового простору Європейського Союзу зумовлює необхідність перегляду та модернізації національного законодавства з урахуванням стандартів і принципів права ЄС. У центрі цього процесу перебуває завдання підвищення ефективності правового регулювання шляхом гармонізації законодавства, інституційної адаптації та забезпечення верховенства права як базової цінності.

Зазвичай розвиток законодавства шляхом його адаптації до права ЄС передбачає виявлення кращих та необхідних практик правового регулювання у нормативно-правових актах ЄС, які надалі включають в національне законодавство, тобто останнє приводиться у відповідність до права ЄС.

Натомість питання відповідності стандартам ЄС самого процесу правотворчості, тобто процесуальної діяльності з прийняття нормативно-правових актів, завжди лишається поза увагою. Справа у тому, що в державах ЄС участь громадян на різних етапах правотворчості не лише чітко передбачена законодавством, але і всіляко підтримується та заохочується. Натомість така участь громадян в Україні, як і передбачена Конституцією участь в управлінні державними справами загалом, є здебільшого декларативною, тобто на практиці обмежується виключно реалізацією суб'єктивного виборчого права.

Крім цього, у вітчизняній правовій науці спостерігається певна фрагментарність підходів до осмислення самих механізмів наближення українського законодавства до права ЄС. Недостатньо з'ясованими залишаються питання формалізації принципів *acquis* ЄС у національному законодавстві, співвідношення між нормами Конституції України та актами вторинного права ЄС, а також механізми конституційного контролю в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Наявні законодавчі ініціативи, спрямовані на євроінтеграційний поступ, часто не супроводжуються достатнім теоретико-методологічним обґрунтуванням, що ускладнює їх практичну реалізацію та знижує рівень ефективності правового регулювання. У цьому контексті особливого значення набуває необхідність розроблення цілісного підходу та формування методології щодо наближення законодавства України до права ЄС.

Стан дослідження. Аналіз проблематики адаптації законодавства України до права Європейського Союзу охоплює широкий спектр наукових публікацій, що зосереджуються на конституційно-правових, адміністративних і загальнотеоретичних аспектах. Значний внесок у розвиток цієї тематики зроблено у працях українських дослідників, зокрема В. Тимошенка, О. Скрипнюка, М. Савчина, Ю. Тодики. У монографії М. Савчина «Конституціоналізм та верховенство права в умовах європейської інтеграції» обґрунтовано потребу формування

конституційного механізму забезпечення європейських цінностей у правовій системі України [1]. Вагомим є також доробок О. В. Скрипнюка, у якому обґрунтовано шляхи модернізації системи державної влади в умовах європейської інтеграції [2].

Науковці звертали увагу на проблеми гармонізації законодавства, визначення меж прямої дії норм права ЄС, адаптації інститутів правової системи України до *acquis* ЄС. У статті Є. Литвиновського та І. Литвиновської порушено питання ролі лідерства у сфері державної служби як передумови для ефективного запровадження європейських підходів до публічного управління, зокрема у контексті підвищення дієвості правових реформ і інституційного управління [3].

На нормативному рівні особливу увагу слід звернути на Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», який визначає правові засади організації та функціонування місцевого самоврядування, та піднімає питання нормотворчості та участі суспільства у вирішенні питань місцевого значення [4], що у багатьох аспектах наближається до засад субсидіарності, характерних для права ЄС. Проте низка положень цього закону потребує подальшого вдосконалення з урахуванням європейських стандартів.

У міжнародному контексті важливими орієнтирами для національної правотворчості виступають документи таких інституцій, як Організація економічного співробітництва та розвитку (надалі – ОЕСР). У Рекомендації ОЕСР щодо лідерства і спроможності державної служби сформульовано стратегічні підходи до зміцнення ефективності публічного управління, що можуть бути враховані при розробці національних політик [5].

Окремо варто відзначити аналітичне дослідження щодо впливу Лісабонського договору на відносини між Україною та ЄС, підготовлене О. Коломієць, М. Золкіною та Д. Головньовим. У ньому розкрито зміну підходів до інституційної співпраці, що має значення для оцінки ефективності правових інструментів адаптації [6, с. 23].

Також цінним є дослідження О. Шпакович, у якому здійснено аналіз інституційного механізму реалізації Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом, зокрема інструментів координації, імплементації та моніторингу нормативних зобов'язань України перед ЄС [7, с. 26–26].

Разом з тим, у вітчизняному правознавстві залишається недостатньо розробленою низка важливих аспектів. Зокрема, бракує системного аналізу сумісності положень Основного Закону з принципами, закладеними у праві ЄС, окреслення методологічного інструментарію для узгодження національного законодавства з нормами вторинного права ЄС, а також досліджень щодо правових механізмів забезпечення передбачуваності та стабільності правового регулювання в умовах європейської інтеграції.

Означені аспекти становлять фрагменти загальної проблеми, що потребують цілісного правового осмислення. Саме їм і присвячено запропоноване дослідження.

Мета статті. Метою статті є комплексне дослідження правових засад підвищення ефективності законодавства України шляхом його наближення до права Європейського Союзу, з урахуванням сучасних викликів європейської інтеграції, а також формування науково обґрунтованих підходів до вдосконалення національної правової системи в умовах її поступової гармонізації з *acquis* ЄС. У межах цієї мети передбачається проаналізувати існуючі наукові позиції, нормативну базу, міжнарод-

ні орієнтири та виявити ключові напрями розвитку правової доктрини, здатної забезпечити стабільність, передбачуваність і європейську якість українського законодавства.

Виклад основного матеріалу. Ефективність законодавства є однією з базових категорій правової науки, що тісно пов'язана з якістю правового регулювання, дієздатністю правової системи та рівнем реалізації законів у практиці. У загальному значенні ефективність законодавства розглядається як відповідність нормативно-правових актів реальним суспільним потребам, їх здатність досягати задекларованих цілей із мінімальними витратами соціальних ресурсів. На нашу думку, ефективність законодавства можна визначити як рівень розвитку ієрархічної системи законів та інших нормативно-правових актів, що забезпечує реалізацію його мети, передбачає залучення суспільства до правотворчості для створення кращого правового регулювання відповідно до принципу верховенства права. Ефективність законодавства є показником розвитку правової системи держави та її інститутів.

У межах європейської інтеграції це поняття набуває додаткового виміру, оскільки включає вимогу відповідності національного законодавства спільним цінностям, принципам та нормам права Європейського Союзу.

В юридичній науці сформувалося кілька підходів до визначення критеріїв ефективності законодавства. Йдеться не лише про формальну відповідність норм вимогам нормотворчої техніки чи обсяг реалізованих приписів, а й про їхню інтегрованість у правову систему, наявність колізій, узгодженість із міжнародно-правовими зобов'язаннями держави, стабільність та передбачуваність. Окремий інтерес для оцінки ефективності законодавства представляють критерій обґрунтованості, критерій точності юридичного визначення та критерій можливості реалізації норм права [8, с. 48]. Встановлення методологічного апарату оцінювання ефективності правових норм є необхідним інструментом для досягнення результатів під час здійснення євроінтеграційних реформ.

У контексті європейської інтеграції особливого значення набуває здатність законодавства відображати фундаментальні цінності правопорядку ЄС, такі як повага до прав людини, верховенство права, демократія, недискримінація та прозорість. У цьому сенсі ефективність правового регулювання тісно пов'язується з його відповідністю *acquis* ЄС – сукупності різних актів законодавства Європейського Союзу, що становлять єдину правову спадщину.

Крім того, слабкість спроможностей державного апарату, відсутність внутрішньої координації між гілками влади, правовий нігілізм і низький рівень політичної культури є перепонами для реалізації євроінтеграційних реформ. Саме тому ефективність має розглядатися в єдності трьох вимірів: нормативного (зміст актів), процедурного (механізм ухвалення та реалізації) та інституційного (суб'єкти правотворчості й правозастосування) [5].

Acquis ЄС – це усталений термін, який використовується в праві Європейського Союзу для позначення сукупності правових норм, принципів, інституційних практик та навіть судової практики, що сформувалися в межах ЄС і обов'язкові для всіх держав-членів. Його зміст охоплює не лише установчі договори та акти вторинного права, а й загальні принципи, сформульовані в практиці Суду ЄС, рішення інституцій та позиції, що становлять політичну й правову основу Союзу. *Acquis* є динамічним утворенням, яке постійно доповнюється

новими елементами внаслідок розвитку інтеграційних процесів та правового регулювання в різних сферах – від внутрішнього ринку до безпеки, навколишнього середовища та прав людини [9, р. 345].

Слід зазначити, що у багатьох офіційних документах ЄС використовується вислів «acquis ЄС». Це нова версія старого вислову «acquis communautaire», який досі використовується у наукових працях та означає усе законодавство Співтовариства, що включало багато різних нормативно-правових актів та рішень Суду ЄС. Після того, як на зміну Європейському Співтовариству прийшов Європейський Союз (із 1 грудня 2009 року, дати набуття чинності Лісабонським договором), цьому терміну стало бракувати правової визначеності, адже Співтовариство фактично припинило існувати. Тому його замінено поняттям «acquis ЄС», що означає весь правовий спадок Європейського Союзу.

Для держав-кандидатів та асоційованих партнерів, таких як Україна, acquis ЄС виконує роль правового орієнтира, до якого має бути поступово адаптоване національне законодавство. Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає поетапне приведення українського законодавства у відповідність до положень acquis у визначених сферах. Цей процес включає як оновлення правових норм, так і перегляд концептуальних підходів до правотворчості, судочинства й публічного адміністрування.

Зміст acquis вимагає від національних правових систем не лише імплементації технічних норм, але й засвоєння ціннісних основ правового мислення ЄС. Особливу увагу при цьому приділяють принципам демократичної правової держави, плюралізму, пропорційності, прозорості управління та поваги до прав людини. Ігнорування цих ціннісних орієнтирів перетворює процес гармонізації на формальний.

У рамках правової доктрини адаптація законодавства до acquis не є лише нормативним зобов'язанням, а й методологічним інструментом інтеграційного впливу. Він передбачає поступове наближення системи права України до єдиного правового простору ЄС через інституційну сумісність, правову узгодженість і єдність принципів. Це особливо важливо в контексті розвитку саме ефективного українського законодавства, щоб забезпечити внутрішню узгодженість реформ та їх відповідність стратегічному вектору європейської інтеграції.

Для правової системи України значення acquis полягає також у наданні чітких параметрів для оцінювання досягнутого прогресу та ідентифікації прогалин у законодавчому забезпеченні. Відтак, «Harmonization of legislation with the EU acquis» виступає не лише формально закріпленою вимогою Угоди про асоціацію, а й критерієм ефективності національного законодавства.

Процес гармонізації законодавства з acquis ЄС вимагає глибокого осмислення, оскільки стосується фундаментальних засад організації державної влади, механізмів правотворчості та контролю за ефективністю нормативних актів. Українська правова система, з одного боку, декларує європейський вектор розвитку, а з іншого – функціонує на основі Конституції, ухваленої у 1996 році, яка не передбачала динамічного зближення з правом ЄС у нинішньому обсязі.

Одним із головних викликів є співвідношення між принципом верховенства Конституції України як Основного Закону і зобов'язаннями держави щодо імплементації норм права Європейського Союзу.

В українському правовому дискурсі досі немає єдиної позиції щодо допустимого рівня трансформації національного законодавства в контексті імплементації різних актів права ЄС. Частина положень acquis має прямий вплив (дію) або пріоритетний, наднаціональний характер, що ускладнює їх реалізацію без внесення змін до Основного Закону. Адже сама проблематика наближення законодавства до права ЄС потребує комплексного підходу, який передбачає трансформацію правових цінностей, переосмислення ролі національних інституцій та перегляд базових принципів взаємодії держави і суспільства, залучення останнього до правотворчості.

Наприклад, Суд ЄС в основоположній справі 26/62 Van Gend en Loos, визначив право ЄС як новий правопорядок, що створює права та обов'язки не тільки для держав, але і для фізичних та юридичних осіб. Наприклад, коли українські правотворчі органи приводять національне законодавство у відповідність до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 178/2002 від 28 січня 2002 року про встановлення загальних принципів і вимог харчового права, створення Європейського органу з безпечності харчових продуктів та встановлення процедур у питаннях, пов'язаних із безпечністю харчових продуктів, слід зважати, що положення вказаного Регламенту прямо застосовуються у всіх державах-членах ЄС. Це означає, що не існує національних законодавчих актів, що відображають положення Регламенту, і у разі виникнення спорів сторони спору можуть посилатись безпосередньо на норми такого Регламенту. В Україні зовсім інша ситуація, адже положення цього Регламенту повинні бути включені до національного законодавства, що суперечить самій природі права ЄС, але відповідає практиці гармонізації законодавства [10, с. 19].

О. Будяченко вказує, що інтеграційні процеси з ЄС мають «структурований і бюрократизований характер, адже високі вимоги ЄС до адаптації законодавства передбачають необхідність детального аналізу та усунення недоліків, що виникають у процесі реалізації реформ» [11, с. 119]. Вчена виокремлює окремі етапи гармонізації української законодавчої бази до законодавства ЄС:

Етап 1. Оцінка відповідності чинного законодавства, що передбачає перевірку існуючих законодавчих актів на відповідність європейським стандартам та вимогам. На цьому етапі варто враховувати існування Регламентів, тобто норм прямої дії права ЄС. Наприклад, досвід Естонії свідчить, що регламенти ЄС, які мають пряму дію, не варто змінювати та гармонізувати до них закони, адже достатнім є якісний переклад, а їх застосування стає актуальним вже після вступу в ЄС.

Етап 2. Оцінка впливу нових законодавчих ініціатив. Нові ініціативи підлягають детальному аналізу, що дозволяє визначити основні проблеми, які потребують вирішення, окреслити цілі, оцінити компроміси та передбачити вплив запроваджених заходів.

Етап 3. Залучення зацікавлених сторін. У процесі гармонізації важливо враховувати думки представників громадянського суспільства, бізнесу, наукових установ та інших стейкхолдерів.

Етап 4. Транспонування та імплементація законодавства ЄС. Гармонізація передбачає не лише прийняття відповідних нормативних актів, але й створення механізмів контролю за їх виконанням. Для цього важливо проводити навчання державних службовців та суддів, а також інформувати громадян про нові законодавчі зміни [11, с. 120].

Для гармонізації законодавства із *acquis* ЄС необхідною є методологія, яка передбачає спеціальний інструментарій для здійснення зваженої та ефективної правотворчості, а також подальшого правозастосування.

Така методологія щодо впровадження правових реформ, спрямованих на створення ефективного законодавства має, зокрема, включати:

- обрання напрямів для гармонізації законів та визначення компетентних державних органів для здійснення цієї гармонізації;
- прискорені процедури для прийняття законопроектів, спрямованих на гармонізацію законодавства із правом ЄС;
- дотримання міжнародних стандартів правотворчості та національної законодавчої техніки, а також кращих практик створення законодавства серед держав-членів ЄС;
- врахування європейських принципів правозастосування.

Встановлення напрямів для гармонізації законодавства із *acquis* ЄС завжди починається з аналізу та дослідження джерел останнього. Так, система нормативно-правових актів ЄС, яка була визначена в положеннях статті 288 Договору про функціонування ЄС, включає акти, ухвалені установами ЄС на виконання їх повноважень. Необхідно, щоб усі акти *acquis* ЄС, наближення до яких вимагається відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, були розподілені між галузевими міністерствами, які, беруть на себе керівництво процесами гармонізації та відповідальність.

В цьому контексті варто зазначити, що інституційна спроможність державної служби є визначальним фактором ефективної гармонізації. Як показують дослідження, зокрема у сфері лідерства на державній службі, кадровий потенціал, компетентність управлінців і наявність лідерських підходів істотно впливають на якість правових змін. Рекомендації ОЕСР підкреслюють важливість стратегічного управління людськими ресурсами, наявності чітких компетенцій і постійного професійного розвитку [12, р. 120–127].

Потребує переосмислення і процедура оцінки ефективності нормативно-правових актів у частині обов'язкового аналізу їх відповідності *acquis* ЄС. Така оцінка має стати елементом не лише міжвідомчих консультацій, але й активного парламентського контролю, з можливою здійснення правового моніторингу за участю незалежних наукових інституцій. Відповідний підхід сприятиме якості правотворчості та забезпечить передбачуваність у реалізації євроінтеграційних зобов'язань [13, р. 78].

Актуальним є формування національної правової доктрини, яка має не лише забезпечувати наукове підґрунтя для правотворчості, але й виконувати функцію правової комунікації між державою, суспільством і міжнародними партнерами. Така доктрина здатна стати стрижнем правової модернізації України та ключовим елементом її сталого входження до правового простору Європейського Союзу [14, р. 35–37]. Особливого значення набуває запровадження у Законі України «Про правотворчу діяльність» наукова концепція розвитку законодавства України. Така Концепція має розкривати зміст запланованих правових реформ, порядок їх здійснення та бажаний результат.

Варто зазначити, що значна кількість питань щодо гармонізації законодавства до права ЄС наразі включена в програмні документи, які визначають правову політику держави

на найближчі роки. Так, Розпорядженням КМУ від 14 травня 2025 р. № 475-р «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС» було схвалено наступні документи:

- Дорожня карта з питань верховенства права;
- Дорожня карта з питань реформи державного управління;
- Дорожня карта з питань функціонування демократичних інституцій;
- План заходів щодо захисту прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України;
- Переговорна позиція України під час переговорів з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС».

Наразі останні редакції Дорожніх карт, які згідно п. 5 цього Розпорядження було направлено на узгодження до Європейської Комісії, було оприлюднено на Єдиному веб-порталі органів виконавчої влади. Сподіваємося, що ці програмні документи стануть головним орієнтиром не лише щодо визначення стратегічних напрямів, але й моніторингу та оцінки впровадження євроінтеграційних реформ та формалізують реальну політичну волю держави.

Висновки. Процес гармонізації українського законодавства з правом Європейського Союзу становить не лише техніко-юридичне завдання, а передусім – глибоку трансформацію національної правової системи в напрямі цінностей, принципів і структур, характерних для європейського правопорядку. Результативність цього процесу значною мірою залежить від його методологічного та інституційного забезпечення, врахування особливостей європейських правотворчості, правозастосування та інституційної взаємодії.

Проведений аналіз засвідчив, що концепт ефективності законодавства в умовах європейської інтеграції передбачає не лише дієвість правових норм, а й їх відповідність ціннісним європейським стандартам та принципам. При цьому гармонізація потребує подолання низки викликів, пов'язаних з відсутністю чітких механізмів узгодження норм національного і європейського права, суперечностями існуючого правового регулювання та недостатньою інституційною спроможністю.

Євроінтеграційні наміри Україна передбачають гармонізацію національного законодавства із правом ЄС, яка має відбуватися із дотримання певної методології, зокрема, врахування специфіки джерел права ЄС, врахування європейських принципів правозастосування. Для створення ефективного законодавства, під час його гармонізації із правом ЄС, варто дотримуватися правил законодавчої техніки, залучати суспільство до правотворчості та враховувати особливості національної системи законодавства, адже їх ігнорування у правотворчій діяльності призводить до втрати якості нових законів та підзаконних нормативно-правових актів.

Для гармонізації українського законодавства до *acquis* ЄС необхідно сформувати стійкі інституційні й процедурні механізми та методологію, підвищити професійну спроможність державної служби. Лише за умови комплексного підходу, що поєднує правові, інституційні й ціннісні засади, процес гармонізації набуде динамічної та послідовної форми, здатної забезпечити створення ефективного законодавства України на шляху до повноправного членства в Європейському Союзі.

Література:

1. Савчин М. В. Конституціоналізм та верховенство права в умовах європейської інтеграції. Ужгород : Ліра, 2014. 328 с.
2. Скрипнюк О. В. Державна влада в Україні: питання вдосконалення її організації та розвитку на сучасному етапі. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. № 1 (110). С. 7–21.
3. Литвиновський Є., Литвиновська І. Феномен лідерства на державній службі. *Науковий вісник: Державне управління*. 2021. № 1(7). С. 162–179.
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 26.06.2025).
5. OECD Recommendation on Public Service Leadership and Capability. URL: <https://surl.li/ivqxoq> (дата звернення: 26.06.2025).
6. Лісабонський договір: аналіз впливу на відносини між ЄС та Україною у міжнародній, безпековій та оборонній політиці / упоряд. О. В. Коломієць, М. Ю. Золкіна, Д. В. Головнюк. Київ, 2011. 90 с.
7. Шпакович О. М. Інституційний механізм в рамках Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2013. Вип. 115(2). С. 23–28. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2013_115\(2\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2013_115(2)_5)
8. Волохов О. С. Визначення критеріїв ефективності норм права у правовій доктрині. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 8. С. 45–50. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2023.8.11>
9. Craig P., de Búrca G. *EU Law: Text, Cases, and Materials*. 7th ed. Oxford : Oxford University Press, 2020. 1312 p.
10. Рекомендації для українських органів державного управління щодо наближення українського законодавства до права ЄС. 104 с. URL: <https://surl.cc/uxnloj> (дата звернення: 26.06.2025).
11. Будяченко О. М. Міжнародно-правові аспекти інтеграції України до Європейського Союзу. Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми. 2025. N 1. С. 114–122. URL: <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.1.14>
12. Chalmers D., Davies G., Monti G. *European Union Law: Text and Materials*. 4th ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2019. 1200 p.
13. Harlow C., Rawlings R. *Law and Administration*. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2009. 500 p.
14. Lenaerts K., Van Nuffel P. *European Union Law*. 4th ed. London : Sweet & Maxwell, 2021. 992 p.

Volokhov O. Improving the effectiveness of Ukrainian legislation through its approximation to EU Law

Summary. The article is devoted to the study of the legal basis for improving the effectiveness of Ukrainian legislation by harmonizing it with European Union law. The work

focuses on the complex nature of the harmonization process, which involves not only the formal adaptation of norms but also the systematic transformation of legal values, law-making mechanisms, and institutional interaction. It is determined that the effectiveness of legislation in the context of European integration should be assessed taking into account the compliance of legal norms with the fundamental values of the EU legal order, such as respect for human rights, democracy, the rule of law, stability of legal regulation, transparency, and accountability of public administration.

The concept of the EU *acquis* as a dynamic complex of legal norms, institutional practices, and principles that form the basis of the EU legal system is substantively revealed. It is emphasized that for Ukraine, the *acquis* is not only an obligation under the Association Agreement, but also a benchmark for updating the regulatory system, legal doctrine, and the functioning of state institutions. The role of the *acquis* as a benchmark of legal quality is outlined, compliance with which determines the success of European integration.

Special attention is paid to identifying legal problems related to the harmonization of legislation. These include: contradictions in existing legal regulation; the lack of clear mechanisms for harmonizing national law with the *acquis*; the lack of a clear methodology; and the weak capacity of institutions to respond to dynamic changes in the *acquis*.

The existing institutional and procedural mechanisms that ensure the implementation of legal policy on harmonization are analyzed. It is emphasized that the effectiveness of harmonization depends not only on the content of legislative changes but also on the state's ability to implement them in an organized and consistent manner. As a result, proposals are formulated to improve the legal support of the harmonization process, in particular: to form stable institutional and procedural mechanisms and a methodology for harmonization, to increase the professional capacity of the civil service and to comply with the rules of legislative technique, as well as to take into account the peculiarities of the national legislation system. Only with a comprehensive approach that combines legal, institutional, and value-based principles will the harmonization process take on a dynamic and consistent form, capable of ensuring the creation of effective legislation in Ukraine on the path to full EU membership.

Key words: legislative effectiveness, *acquis*, European integration, legal harmonization, legal doctrine, institutional mechanisms.